

Bureau van de Informatieur
t.a.v. de Heer H.D. Tjeenk Willink
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 20 april 2021
Referentie: LCR/21-0025/AA/PvL

Geachte heer Tjeenk Willink,

Zoals u weet, is de [Landelijke Cliëntenraad \(LCR\)](#) het wettelijk orgaan om de stem van 5 miljoen burgers die een uitkering ontvangen in te brengen bij de totstandkoming, uitvoering en bijstelling van wet- en regelgeving in de sociale zekerheid. Vanuit dat oogpunt zien wij dat er de komende jaren een grote inspanning moet worden gepleegd om de relatie tussen overheid en burger te verbeteren. Wij hebben hiervoor [10-Punten-Plan](#) opgesteld, maar geven u eerst een analyse van de ontwikkeling van deze relatie en de situatie van uitkeringsgerechtigden in de afgelopen jaren.

Inkomsten en uitgaven lopen voor burgers met een uitkering steeds verder uit elkaar

Voor mensen aan de onderkant van het inkomensgebouw lopen de inkomsten en uitgaven al jaren steeds verder uit elkaar. Voor veel Nederlanders was en is bestaanszekerheid geen vanzelfsprekendheid. Covid-19 heeft de wankele inkomenspositie van veel mensen verder verslechterd, zoals van mensen met een (lichamelijke, verstandelijke of psychische) beperking.

Burgers ondervinden vaak op meerdere terreinen problemen en onzekerheden

Vanwege de terugtrekkende rol van de overheid, een gebrek aan regie in het sociaal domein en de bezuinigingen op sociale voorzieningen hebben burgers die afhankelijk zijn van die overheid het de afgelopen jaren zwaar te verduren gehad. Zij ondervinden vaak op een of meerdere leefgebieden problemen en onzekerheden. Hun rauwe werkelijkheid bestaat doorgaans uit werkloosheid, armoede, problematische schulden, gezondheidsproblemen, problemen in het gezin, hoge administratieve lasten en drempels. Dit veroorzaakt uitzichtloosheid, onzekerheid en veel stress waardoor het doe-vermogen – het handelen om op de een of andere manier de eigen situatie te verbeteren – ernstig afneemt. Veel mensen ervaren de overheid als afstandelijk, onbegrijpelijk, niet behulpzaam en soms zelfs als vijandig. Tot diezelfde inzichten kwam de Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties (TCU). Als de burger verder op afstand komt te staan, kan dit desastreuze gevolgen hebben voor de legitimiteit van beleid. We zien dit bij de kinderopvangtoeslagaffaire en de toenemende gewelddadige bejegening van ambtenaren van de Belastingdienst.

Het perspectief van burgers met een uitkering moet een grotere rol krijgen

Vanwege de omvang en de impact vinden we dat het perspectief van burgers die een uitkering ontvangen een nog belangrijkere rol moet krijgen. De kwaliteit van de dienstverlening is zeker bij wat meer complexe situaties zoals meervoudige problematiek of hybride inkomens (samenloop uitkering met werk) ronduit beroerd.

Wij komen tot een **10-Punten-Plan** waarin het herstel van vertrouwen in de relatie overheid– burger centraal staat en waar de rol van burgers in die uitkeringssituatie wordt opgewaardeerd.

- 1.** Verstevig de positie van cliëntparticipatie bij besluitvorming en uitvoering, onder meer door structurele deelname in de beleidsontwikkeling en beleidsevaluatie.
- 2.** Geef burgers die een uitkering ontvangen dezelfde rechten als iemand die verdacht wordt van een strafbaar feit: de burger is onschuldig tot het tegendeel is bewezen en de burger krijgt kosteloos een advocaat toegewezen.
- 3.** Waarborg de onafhankelijke toetsing van het doe-vermogen voor burgers in de wetgeving, bijvoorbeeld door meer in te zetten op cliëntentoetsen.
- 4.** Geef burgers die een uitkering ontvangen een sterkere rol in het borgen van de kwaliteit van de dienstverlening door de uitvoeringsorganisaties. Geef cliëntenraden meer middelen om hun werk te kunnen doen.
- 5.** Bescherm en versterk de rol en leden van cliëntenraden in het sociale domein op lokaal niveau, zo nodig ook door de wet aan te passen.
- 6.** Verbeter het klachtrecht en geef meer ruimte voor onafhankelijk onderzoek.
- 7.** Streef naar een betere balans tussen wetmatigheid, doelmatigheid en rechtmatigheid bij de uitvoering van wetgeving en beleid. De inzet is nu eenzijdig gericht op handhaving.
- 8.** Toets de uitvoering steeds aan de 'ambtelijke grondwet': de beginselen van behoorlijk bestuur.
- 9.** Verhoog zelfbewustzijn van uitvoeringsorganisaties die het lef hebben om gebruik te maken van hun discretionaire bevoegdheden.
- 10.** Verbeter de informatiepositie van de Tweede Kamer.

De LCR vindt dit 10-Punten-Plan onmisbaar als opdracht aan de volgende coalitie. Mocht u nog een toelichting op bovenstaande willen ontvangen, dan horen wij dit graag van u. Wij wensen u veel wijsheid toe bij het vervullen van uw taak.

Met hoogachting,



Amma Asante
Voorzitter

Doelgroep en rol LCR

Ruim 5 miljoen Nederlanders (cijfers CBS) ontvangen een uitkering. Het gaat hierbij om iedereen met een uitkering volgens de Werkloosheidswet (WW), bijstandswet (Participatiewet), bijstandsgelateerde wet (IOAW, IOAZ, Bbz), arbeidsongeschiktheidswet (WAO, WIA, WAZ, Wajong, Wet Wajong 2015), de Algemene nabestaandenwet (Anw) of de Algemene ouderdomswet (AOW). De LCR heeft de wettelijke opdracht zich voor al deze mensen sterk te maken. Wij voeren cliëntentoetsen uit of vertalen van signalen uit de belevingswereld naar de beleidstafels.

De LCR heeft ook de opdracht vanuit de SUWI-wet om cliëntenparticipatie en collectieve belangenbehartiging te bevorderen. Binnen de LCR [zetelen](#) landelijke cliëntenorganisaties, vakbonden, vertegenwoordigers van de gemeentelijke cliëntenraden en vertegenwoordigers van de centrale cliëntenraden van UWV en SVB. De LCR heeft een onafhankelijke voorzitter.